

kútja. 150. Bihánfar. 151. Jászlos. 152. *Felső-Jászlos. 153. Hangyavár. 154. Nagyerdő. 155. Nagyerdő aljában. 156. Fingoskút. 157. Garadicsok. 158. Hidegkút. 159. Hidegkút tövise. 160. Hidegkút útja. 161. Hosszúér. 162. Hosszúföldek. 163. Kerekdomb. 164. Kosárkút. 165. Lenkert. 166. Ligeti szénafűk. 167. Malomcsere. 168. Malomkert. 169. Láb. 170. Malompad. 171. Nádas-kút. 172. Nyírkút. 173. Nyírkútnál. 174. Rósija hídja. 175. Szárazárok. 176. Svábgödre. 177. Tekenyös. 178. Tölgyfakút. 179. Alól a falun. 180. Alsóforduló. 181. Sándormező. 182. Alsósándormező. 183. Berek. 184. Berek útja. 185. Dénes Dani funduja. 186. Falu földje. 187. Falu rétje. 188. Felsősándormező. 189. Hosszúberek. 190. Kórógy. 191. Kórógy csorgója. 192. Kórógy funduja. 193. Kórógy hídja. 194. Moneses funduja. 195. Mulatódomb. 196. Sándormező funduja. 197.

Sóskút. 198. Sóskútnál. 199. Rózsásmező laposa. 200. Tövisáj. 201. Siposkert. 202. Keresztnél. 203. Kereszt hídja. 204. Nagyoldal: Oláhhegy. 205. Nagyoldal-útja. 206. Kisbükkön. 207. Kisbükkön gödre. 208. Kisbükkön útja. 209. Szőlők. 210. Szőlők alatt: Szőlők alja. 211. Alsótábla. 212. Közbülsőtábla. 213. Felsőttábla. 214. Pusztaszőlők. 215. Szilas. 216. Szilas árka. 217. Szilas bükke. 218. Bükk pataka: Szilasbükke pataka. 219. Gyirászim lázuja. 220. Későmező. 221. Akasztódomb. 222. Király Pál. 223. Kiszseden. 224. Nagyzseden. 225. Zseden árka. 226. Zsedeni-út. 227. Pénzverem. 228. *Zseden. 229. Rózsásmező. 230. Rózsásmező teteje. 231. Csésberek. 232. Csésberekfőn. 233. Csésberek patakánál. 234. Diósáj. 235. Horgos. 236. Horgos pataka. 237. Németi erdő mellett. 238. Gátközt.

MÁRTON GYULA

Románia magyar irodalmának bibliográfiája 1942-ben

A romániai magyar irodalomnak az 1942. évre vonatkozó bibliográfiáját a nagyszombati Egyetemi Könyvtár hivatalos adatai, valamint a romániai magyar nyomdaktól és egyházaktól kapott közvetlen értesüléseim alapján állítottam össze. Bibliográfiám így azokat a kisebb egyházi kiadványokat és naptárakat is feltünteti, amelyeket az Egyetemi Könyvtár kötelempéldányainak jegyzékében nem találhattam meg.

Az 1942. évi bibliográfia mégsem mutatja a romániai magyar könyvkiadás várható növekedését, hanem sok tekintetben visszaesésről számol be. Igaz ugyan, hogy az 1942. évi bibliográfia 54 kiadványt tüntet föl, ami a múlt évihez (52) képest valamelyes számszerű növekedést jelentene, de ha tekintetbe vesszük, hogy ebből 5 naptár tulajdonképpen az 1941. évről elkészített kiadvány, akkor csökkenést állapíthatunk meg. Ezt a csökkenést a tudományos és ismeretterjesztő művek nagy visszaesése okozta, főképpen az, hogy a Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek című kiadványsorozatot külső akadályok miatt nem lehetett tovább folytatni.

Ha az 1942. évi bibliográfiát közelebbről tanulmányozzuk és az

1941. évivel összehasonlítjuk, feltűnik a szépirodalmi munkák csekély száma. Ez a szám mindössze 6, azaz 11,2% és abból is csak 2 az eredeti, új alkotás (1941-ben 8, azaz 15,3% volt a szépirodalmi munkák száma). A tudományos és ismeretterjesztő művek között csupán 7 (12,9%) munkát találunk (1941-ben 19). A vallásos irodalom és a tankönyvirodalom viszont lényegesen megnövekedett és együttesen azt mutatja, hogy a romániai magyar könyvkiadás 1942-ben elsősorban az egyházak szolgálatában állott. Az előbbi 15 (27,8%), az utóbbi pedig 7 (12,9%) munkát tesz ki. A törvények és rendeletek között 1, az időszaki irodalomban pedig 18 munkát találunk. Az időszaki irodalomnak feltűnő megnövekedését (33,4%, 1941-ben csak 19,2%) az 1941. évi naptárak egy részének megkésése, továbbá a naptárkiadás nagy föllendülése okozta. Úgy látszik, a romániai magyar könyvkiadás nehézségei közepette a naptár-kiadásnak vannak a legkedvezőbb lehetőségei és ezt igyekeznek kihasználni a magánosok éppúgy, mint az egyházak, egyesületek és más intézmények. Az 1942. évi romániai magyar könyvkiadásnak jellemző vonása tehát az egyházi célokat szolgáló könyvkiadásnak megerősödése és a naptárak elszaporodása.

A kiadási hely szerinti megoszlás:¹

1. Nagyenyed (Aiud)	27 (17)	50,0%	(32,7%)
2. Temesvár (Timișoara)	13 (15)	24,0%	(28,9%)
3. Arad (Arad)	6 (3)	11,3%	(5,7%)
4. Lugos (Lugoj)	2 (10)	3,7%	(19,3%)
5. Gyulafehérvár (Alba Iulia)	2 (1)	3,7%	(1,9%)
6. Brassó (Brașov)	2 —	3,7%	—
7. Bukarest (București)	1 (1)	1,8%	(1,9%)
8. Déva (Deva)	1 (1)	1,8%	(1,9%)

Összesen: 54 100,0%

Ha a megjelent munkáknak helységek szerint való csoportosítását nézzük, feltűnik, hogy Nagyenyed egészen magához ragadta a vezető szerepet (27 mű 50,0%, 1941-ben: 17 mű, 32,7%). A többi városban csupán együttvéve adtak ki annyi munkát, mint magában Nagyenyeden. Ennek okát főleg a református vallásos irodalom és a tankönyvkiadás fellendülésében találhatjuk meg.²

Külön rovatban említettem meg egy magyar szerző román nyelvű munkáját, anélkül, hogy azt az összefoglaló kimutatásba is fölvettem volna.

A gyűjtött anyagnak szakcsoportok és százalékarány szerint való megoszlását az alábbi kimutatás tünteti fel:

¹ A ()-be tett számok az 1941. évi adatokat jelzik [A szerk.].

² A 8° alakjelzést az egyes adatok mellől elhagytuk, illetőleg csak a 2° és 16° alakot jeleztük [A szerk.].

I. Szépirodalom.			
a) Verses művek	1 (2)	1,8%	(4,1%)
b) Széppróza	5 (6)	9,4%	(11,5%)
II. Tudományos és ismeretterjesztő művek	7 (19)	12,9%	(36,5%)
III. Vallásos irodalom	15 (10)	27,8%	(19,2%)
IV. Tankönyvek	7 (3)	12,9%	(5,7%)
V. Törvények, rendeletek	1 —	1,8%	—
VI. Időszaki irodalom.			
a) Évkönyvek és jelentések	2 (4)	3,8%	(7,7%)
b) Iskolai értesítők	1	1,8%	
c) Naptárak	15 (6)	27,8%	(11,5%)
Összesen:	54 (50)	100,0%	100%

I. SZÉPIRODALOM

a) Verses művek

1. *Szavalkönyv* elemi iskolás és vasárnapi iskolás gyermekek számára. Kiadja: A Romániai Erdélyi Református Egyház Nőszövetsége. Aiud. 32 l. „Bethlen“-nyomda.

b) Széppróza

1. *Gyulafehérvári Farkas Sándor*: Hangok a csend honából. Aiud. 15 l. Szerző sajtója. „Bethlen“-nyomda.

2. *Gyermekkönyvtár*. Timișoara. 16 l. „Victoria“-nyomda.

3. *Gyermekkönyvtár*. Timișoara. 32 l. „Victoria“-nyomda.

4. *I. Kubán Endre*: A szőrös-fülű barát. Timișoara. 172 l. „Victoria“-nyomda. A címlapokat és a rajzokat Szubotha Ottó festőművész készítette, a könyv címkéje Gallas Nándor szobrászművész munkája.

5. *Magyar népmesék*. Összeválogatták: Szentmiklósi Ferenc és Vita Zsigmond. Aiud. 77 l. Bethlen-nyomda. A címlapot és a szöveg köztj képeket Vass Albert rajzolta.

II. TUDOMÁNYOS ÉS ISMERETTERJESZTŐ MŰVEK

1. *Konopi Kálmán dr.* A búza és a kenyér. Aiud. 21 l. „Bethlen“-nyomda. (Az EMGE tájékoztatója kizárólag az Egyesület tagjai részére. 5. füzet.)

2. *Musnai László dr.* a Bethlen Kollégium Theológia-Akadémiájának igazgatója: Körösi Csoma Sándor. Halálának századik évfordulóján a romániai magyar nép számára. Aiud. 32 l. „Bethlen“-nyomda.

3. *Musnai László dr.* Emlébeszéd Körösi Csoma Sándor halálának 100 éves ünnepén. A Bethlen Kollégium házi ünnepélyén elmondotta —. Kny. a Ref. Egyházi Élet 1942. jún. 1-i számából. Aiud. 8 l. „Bethlen“-nyomda.

4. *Orgonás Mihály*. Dejan (Dézsánfalva). Falutanulmány. A „Magyar Kisebbség“ különlenyomata. Lugo. 12 l. Husvéth és Hoffer-nyomda. Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek. 12. szám.

5. *Silógazdálkodási útmutató*. Kisgazdák részére. Aiud. 39 l. „Bethlen“-nyomda. (Az EMGE

tájékoztatója kizárólag az Egyesület tagjai részére. 4. füzet.)

6. *Tökés Gyula*. Bunea-mica. (Bunyaszegszárd) multja és jelene. Falutanulmány. Kny. a Magyar Kisebbségből. Lugo. 16 l. Husvéth és Hoffer-nyomda. (Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek. 11. szám.)

7. *I. Veress István*. A melegágy. Aiud-Nagyenyed. 15 lap. „Bethlen“-nyomda. (Az EMGE tájékoztatója kizárólag az Egyesület tagjai részére.)

III. VALLÁSOS IRODALOM

1. *P. Boros Fortunát O. F. M.* Jöjjetek Hozzám. Ima- és énekeskönyv gyermekek részére. Negyedik kiadás. Deva. 16°. 127 l. „Corvin“-könyvnyomda.

2. *Böjti pásztorlevél az 1942. évi nagyböjtre*. Isten kezében vagyunk. Timișoara. 16°. 16 l. „Victoria“-nyomda.

3. *Fontos kérdések és feleletek*. 1. (București.) 4 l. Tipografia „Carpatina“.

4. *Horváth Jenő dr.* A keresztyén élet kérdései. (Bibliaköri vezérfonal.) Aiud-Nagyenyed. 32 l. Keresztes Nagy Imre ny. (Az I. K. E. Szenior Osztályának füzetei 5.)

5. *Imakönyv* a hadbavonuló katonák számára. [Timișoara.] 16°. 47 l. [„Victoria“-nyomda.]

6. *Imádságoskönyv*. Szerkesztette: Veress Ernő. Hatodik kiadás. Az Alba-Iulia-i r. k. püspökség kiadása. Timișoara-Temesvár. 582 l. „Victoria“-nyomda. (A kiadás éve a címlap szerint 1941, de a belső jóváhagyás szerint 1942.)

7. *Jakab Zsigmond*. Egyházunk mai kísértései és az egyház barca. Aiud. 23 l. Keresztes Nagy

Imre könyvnyomdája. (Az I. K. E. Szenior Osztályának füzetei. 1.)

8. *Jézus és a vak ember* (Négy evangéliumi elmélkedés). Az első három elmélkedést Barth Karl nyomán átdolgozta, a negyedik elmélkedést írta: Nagy József. A Romániai Református Anyaszentegyház kiadása. Aiud-Nagyenyed. 34 l. „Bethlen“-nyomda.

9. *Kiss Béla*. Az Ige és az egyház. Aiud. 23 l. Keresztes Nagy Imre könyvnyomdája (Az I. K. E. Szenior Osztályának füzetei. 2.)

10. *Kiss Béla*. Hozzád kiáltok, Uram! Imádságoskönyv evangélikus hívők részére. A szerző kiadása. Brașov. 101+3 sztl. l. Bodor Vilmos könyvnyomdája.

11. *Kristóf György*. Hitvallás és mindennapi élet. Aiud. 23 l. Keresztes Nagy Imre könyvnyomdája (Az I. K. E. Szenior Osztályának füzetei. 4.)

13. *Pásztorlevél a hűségről*. Kny. a Ref. Egyházi Élet 1942. 1. és 3. számából. Aiud-Nagyenyed. 16 l. „Bethlen“-nyomda.

14. *A református egyház hitvallása* (Heidelbergi Káté). A Kátét Ursinus Zakariás és Oleviánus Gáspár: Catechismus Heidelbergensis című műve alapján fordították és átdolgozták: Nagy Ferenc püspökhelyettes, Bíró Lajos esperes, dr. Musnai László, Nagy József, Juhász Albert és dr. Horváth Jenő, a „Bethlen Gábor Theologia-Akadémia“ tanárai. A Romániai Református Anyaszentegyház kiadása. Aiud. 72 l. „Bethlen“-nyomda.

15. *Református konfirmációi Káté* (Szórványokban élő református ifjak konfirmációi előkészítésére). Összeállították Nagy

József theologiai tanár és Nagy Ödön szórványgondozó lelképásztor. Átnézte és az előszót írta Nagy Ferenc, a Romániai Ref. Anyaszentegyház Intézébizottságának elnöke. Kiadja a Romániai Ref. Anyaszentegyház. Aiud. 40 l. „Bethlen“-nyomda.

IV. TANKÖNYVEK

1. *Abecedar pentru copii maghiari din România. Intocmit de Erdélyi Iuliu prof. de pedagogie și Nemes Ioan învățător la șc. de aplicație. A B. C. és olvasókönyv az I. elemi osztály számára, a romániai magyar gyermekek használatára. Szerkesztették: Erdélyi Gyula tanítóképzőintézeti tanár és Nemes János minta-tanító. Aiud 94 + 34 + 2 sztl. l. Tip. „Bethlen“-nyomda.*

2. *Bedeleanu Diomed—Csefő Sándor: Manual de cl. II. primară dela școalele cu limba de predare maghiară. Cuprinde: Limba Maghiară, Carte de citire, gramatică, exerciții intuitive și aritmetică. Tankönyv a II. elemi osztály számára, magyar tanítási nyelvű iskolák használatára. Tartalmaz olvasókönyvet, nyelvtant, beszéd- és értelemgyakorlati részt és számtant. Intocmit de — și colaboratorii — Szerkesztették — és társai. Aiud, 236 l. Tip. „Bethlen“.*

3. *Bedeleanu Diomed—Csefő Sándor. Manual de cl. III. primară, pentru școlile cu limba de predare maghiară. Cuprinde: I. Limba Maghiară; carte de citire, gramatică, științe naturale, științe fizico-chimice și aritmetică. II. Limba română; carte de intuitie și citire, istorie și geografie. Tankönyv a III. elemi osztály számára, magyar tanítási*

nyelvű iskolák használatára. Tartalmaz: I. Magyar nyelven: olvasókönyvet, nyelvtant, természetrajzot, fizika-kémiát és mennyiségtant. II. Román nyelven: olvasókönyvet, történelmet és földrajzot. Intocmit de — și colaboratorii. Szerkesztették — és társaik. Aiud, 287 + 220 l. Tip. „Bethlen“. [A román rész a román kat. iskolák számára külön is megjelent.]

4. *Bedeleanu Diomed—Csefő Sándor: Manual de cl. IV. primară dela școalele cu limba de predare maghiară. Cuprinde: I. Limba Maghiară: Cețire, gramatică, științe naturale, antropologie, fizică, chimie, geografie și aritmetică. Tankönyv a IV. elemi osztály számára, magyar tannyelvű iskolák használatára. Tartalmaz: Magyar nyelven: olvasmányokat, nyelvtant, természetrajzot, embertant, fizikát, kémiát, földrajzot és számtant, mértant. Intocmit de — și colaboratorii. — Szerkesztették — és társaik. Aiud. 354 l. Tip. „Bethlen“.*

5. *Bedeleanu Diomed—Csefő Sándor. Manual de cl. IV. primară dela școalele cu limba de predare maghiară. Cuprinde: II. Limba Română: Carte de citire, gramatică, istorie și geografie. Tankönyv a IV. elemi osztály számára, magyar tannyelvű iskolák használatára. Tartalmaz: Román nyelven: olvasmányokat, nyelvtant, történelmet és földrajzot. Intocmit de — și colaboratorii. Szerkesztették — és társaik. Aiud. 240 l. Tip. „Bethlen“.*

6. *Biró László. Az én vallás-könyvem. Bibliai történetek. Az elemi iskolák I—IV. osztályába*

járó evangélikus gyermekek részére. Egyházfőhatóságilag engedélyezett tankönyv. Kiadja az evang. egyházkerület. Arad. Tip. Lovrov et co. 87 l.

7. *Biró László*. Én evangélikus vagyok. Tankönyv az elemi iskolák felső tagozatába járó evangélikus gyermekek részére. Egyházfőhatóságilag engedélyezett tankönyv. Kiadja az Ev. Élet iratterjesztése. Braşov. Tip. Antal, 84 l.

V. TÖRVÉNYEK, RENDELETEK

Törvényrendelet az ipari szakmai képesítés szabályozásáról (Megjelent a „Monitorul Oficial” 1942. július 18-i számában). Fordította és jegyzetekkel ellátta: Reinhart Gyula az „Aradi Iparos Otthon” és „Ipar és Kereskedelem” aradi takaré- és hitel-szövetkezet elnöke. Arad. 35 l. Lovrov-nyomda.

VI. IDŐSZAKI IRODALOM

a) Évkönyvek, évi jelentések, jegyzőkönyvek

Circulares Litterae ad venerabilem Clerum almae dioecesis Alba Iuliensis. Anno 1942 dimissae. 2°. 36 l. Ex Officina Typographica Lycei Episcopalis (!) Alba-Juliae.

Az Alba-Iulia-gyulafehérvári egyházmegye délerdélyi részének *Névtára* 1942. 16°. 36 l. Alba-Juliae Tipographia Lycei Episcopalis.

b) Iskolai értesítők

Nagyenyed. Eparhia Reformată din Transilvania. Anuarul şcoalei normale reformate a Colegiului ref. Bethlen din Aiud pe anii 1938—39. şi 1939—1940. Intocmit de: Csefó Alexandru

director. Az Erdélyi Református Egyházkerület. Az aiudi református Bethlen Kollégium tanítóképző intézetének Értesítője az 1938—39. és 1939—40. évekről. — Szerkesztette: *Csefó Sándor* igazgató. Aiud. 68+4 sztl.+71 l. Tip. Bethlen.

c) Naptárak

1. *Az Evangélikus Élet Naptára*. 1942. Kiadja a romániai zsinat-presbiteri ág. h. ev. egyházkerület, Arad, az Evangélikus Élet szerkesztő bizottságának az összeállításában. Arad. 120 l. Tip. Lovrov et co. (Ára 35 lej.)

2. *Az Evangélikus Élet Naptára*. 1943. Kiadja a romániai zsinat-presbiteri ág. h. ev. egyházkerület, Arad, az Evangélikus Élet szerkesztő bizottságának az összeállításában. Arad. 136 l. Tip. Lovrov et co. (Ára 70 lej.)

3. *Gazda Naptár*. 1942. A romániai magyar mezőgazdasági élet általános útmutatója. LXXII. évfolyam. Szerkesztette: Kacsó Sándor. Kiadja az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet. Aiud. 256 l. „Bethlen” ny.

4. *Gazda Naptár*. 1943. A romániai magyar mezőgazdasági élet általános útmutatója. — LXXIII. évfolyam. Szerkesztette: Kacsó Sándor. Kiadja az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet. Aiud. 256 l. „Bethlen” ny.

5. *Hangya Naptár*. 1943. XXI. évf. Szerkeszti: Fekete György. Kiadja a Hangya Szövetség, Aiud (Nagyenyed) a romániai Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának közremunkálásával. Timişoara. 240 l. „Victoria” ny. (Ára 60 lej.)

6. *Katolikus Naptár*. 1943. XX.

évfolyam. Timișoara. 176 l. „Victoria“ ny.

7. *Katolikus Nők Zsebnaptára. 1943.* Timișoara. 16-r. 80 l. [A borítékon: Az én naptárom. 1943.]

8. *A Magyar Néplap Kincses Naptára. 1942.* Timișoara. 128 l. Tip. „Gummozit“. (Ára 30 lej).

9. *A Magyar Néplap Kincses Naptára. 1943.* Timișoara. 8°. 128 l. „Tipografia Românească.“ (Ára 60 lej).

10. *Magyar Népnaptár. 1943.* XV. évfolyam. Kiadja és szerkeszti a Romániai Magyar Nép-közösség Bánsági Szervezete. Timișoara. 184 l. „Victoria“ ny.

11. *Népnaptár. 1942.* Szerkesztette és kiadja: Papp Andor, Arad. 64 l. Tip. S. Barbu.

12. *Népnaptár. 1943.* Szerkesztette és kiadja: Papp Andor, Arad. 72 l. Tip. Lovrov.

13. *Református Naptár. 1942.* Szerkesztette: Dr. Horváth Jenő. Editia Comitetul Dirigent al Bisericii Reformate din Transilvania. A Romániai Erdélyi Református Anyaszentegyház Intézőbizottságának kiadása. Aiud-Nagyenyed, 150+2 sztl. l. „Bethlen“ ny.

14. *Református Naptár. 1943.* Szerkesztette: Nagy József, a Bethlen Gábor Theologia tanára. A Romániai Erdélyi Református Anyaszentegyház Intézőbizottságának kiadása. Editia Comitetului Dirigent al Bisericii Reformate din Transilvania. Aiud. 178 l. „Bethlen“ ny.

15. *A Római Katolikus Nép-szövetség Naptára. 1943.* XIV. évfolyam. Timișoara. 160 l.+2 kép. „Victoria“ ny.

VII. A GYŰJTEMÉNYES MUNKÁK ÖSSZEFOGLALÓ UTALÓI

Az egyes művek részletes feldolgozását l. a megfelelő csoportokban.

Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek. Szerkeszti: Jakabffy Elemér dr. A Magyar Kisebbség kiadása. Lugos. 11. sz. Tőkés Gyula: Bunea-mică (Bunyaszegszárd) multja és jelenje. — 12. sz. Orgonás Mihály: Dejan (Dézsánfalva).

Az E. M. G. E. tájékoztatója kizárólag az Egyesület tagjai részére. Nagyenyed. 1. I. Veress István: A melegágy (A 2. és 3. füzet az Erdélyi Gazdába bekötve jelent meg. — 4. Silógazdálkodási útmutató. — 5. Dr. Kopnoki Kálmán: A búza és a kenyér.

Az I. K. E. Szenior Osztályának füzetei. 1. *Jakab Zsigmond:* Egyházunk mai kísértései és az egyház harca. — 2. *Kiss Béla:* Az Ige és az Egyház. — 3. *Krisztof György:* Hitvallás és mindennapi élet. — 4. *Nagy Lajos:* A theologia szolgálata az egyházban. — *Dr. Muzsnai László:* A theologia szolgálata. — 5. *Dr. Horváth Jenő:* A keresztyén élet kérdései.

VIII. MAGYAR SZERZŐK ROMÁN NYELVEN IRT MUNKÁI

Blédy Géza: Influența limbii române asupra limbii maghiare (Studiu lexicologic). Teză de doctorat. Sibiu. 164 l. Dacia Traiana S. A. (Universitatea „Regele Ferdinand I.“ Cluj-Sibiu, Publicațiunile Seminarului de „Filologie Romanica“).

Összeállította: VITA ZSIGMOND